

Telegraful Român

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.
Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul Inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Ziua Invierii obștei românești. Proclamarea României mari.

«Într'aceea Mihai-Voda, ridicându și tabăra dela Sibiu, înainta cu încrețel spre Alba-Iulia. Prin toate orașele pe unde trecea prin țale, locuitorii alergau înainte i cu daruri, trăgând puștu în semn de veselie și primindu l cu mare dragoste și entuziasm. Apropiindu-se de Alba, locuitorii orașului și ai județului îl întâmpinau ca le de o leghe înainte cu multă cinste și daruri. În capul lor eră episcopul catolic, Dimitrie Naprazădi, înconjurat de tot clerul său. El felicită în numele poporului pe domn de sosirea sa, urându-i tot felul de fericiți, o domnie veșnică asupra țării Ardealului ce el dobândise cu sabia, o viață îndelungată și izbâni multe care să se adauge unele peste altele. În aceeași zi Luni 1 Noembrie (st. n.) Mihai-Voda intră cu mare pompă în capitala Ardealului. Dorința ce adesea avea d'a face întipărire asupra popoarelor printr'o strălucită privescete adăugându-se la vesela îmbrătare a unei izbâni de atâtă vreme doborâtă fu pe Mihai de puse în această intrare triumfală o podoba neaștă în părțile noastre. Intrarea s'a făcut prin poarta Sfântului George. Dela această poartă până la palatul domnesc stă înșirați ostașii de ambele părțile căte, în mai multe rânduri, în dosul cărora se grămădisie mii de mii de popor. Înainte veneă episcopul și clerul său, corporații orașului, apoi o bandă de muzică, care se compunea de opt trâmbețe ce cu multă armonie modulau sunetele lor, de atâtă tobe de ofe de pe obicuiul turcesc, de un bun număr de flaute și fluiere. În urma acestei orchestre venea Mihai călare pe o măreț cal alb. Opi copii de casa, înveștii cu mare eleganță, înconjurau calul domnului.»

Astfel descrie nemuritorul *Balescu* intrarea lui Mihaiu Viteazul în capitala biruinței de veșnică lumină. Atunci a intrat plămuitorul conștient al idealului sfânt și mare: *unitatea națională politică*. A intrat numai el, zămislitor viu. Poporul român a rămas afară de oțete. A rămas să mai ducă jugul greu al robiei trupesți și suferenței trei veacuri de-a rândul. A rămas să mai deie *nelelegățiilor* stăpâni mucenici ferecați în obzile morții de chin și rusine. A rămas să deie dajdie de sânge împăraților fără milă și slugilor lor temelii de stâncă pentru mărirea și înălțarea lor mincinoasă.

Acum însă, în 1 Decembrie a

intrat în capitala Ardealului *sufletul neamului*. Și acesta-i faptul ce ne cheazăște ca biruința noastră e veșnică. A intrat întreg poporul, dela rob până la purtătorul silemei, au intrat stăpâniți de același sentiment, de același gând, de același îndemn, de aceeași voință. A intrat sfânta unitate națională, *conștiința* limpede și puternică, izvorită din genuna vremii, sfințită de sânge curat, întărită cu izdurile suferinței și răbdării lui Ius.

Căci gonit a fost sufletul neamului, prins și judecat la moarte pe cruce. Greu a fost drumul crucii spre Gologoa, chinătoare și rușinoasă răstignire între tâlhari. Și l-au îngropat în bezna temnițelor umede.

A trebuit să vină uraganul ce sfărâmă și învie, ce sdrobește și crează. Zdrobește și dărește minciuna, ne-dreptatea, omoară nelegiuirea și învie dreptatea și libertatea. S'a cutremurat întreg pământul, catapiteazma împărățiilor a crepat, porțile iadului s'au zdrobit, tainițele de chin s'au deschis și sufletul neamului a învial în strălucire dumnezeiască și păzitorii temnițelor au orbit de puterea luminii.

Poporul român din Ardeal, Bănat din vechea Crișană și Maramureș a intrat în Bălgrad, stăpânit de conștiința vie a unității noastre naționale. Dela opincă până la Vlădică mânăți de gândul mare și voința sfântă să întemeieze aici România mare, să dea făptură veșnică vișului care ni-a robia de veacuri sulțuroi. Găci nu este astăzi român în largile hotare ale pământului strămosesc, care să nu fie copleșit de marea voință de a fi unit cu toți frații sub o singură stăpânire națională.

Și manifestarea dela Bălgrad a fost manifestarea fiecărui suflet românesc. Fiiințele coplese aproape 200.000 de români, veniți din toate olaturile românești la Alba Iulia pentru a hotări alipirea noastră la regatul român, pentru a hotări și întemeia România mare, trebuie să fie unul dintre cele mai grele argumente și la conferința de pace, care va *conșfinți* hotărârea și *înveșnici* făptura noastră România mare.

Drumul spre Bălgrad

Sâmbătă în 30 Noembrie trentul special aștepta des de dimineață Sibienii pentru a-i duce la praznicul mult așteptat al *Invierii obștei românești*. Pela ceasurile 8 gara-i plină.

Au venit delegații satelor din vatra Oltului, de pe valea Hârtibaciului, apoi delegații comitatului Sibiu, reprezentanții reuniunilor și institutelor culturale, corul seminarial în frunte cu dirigentul T. Popovici și mulți oaspeți dormici de a fi de față la marea serbătoare.

Trenul pleacă sub conducerea maiorului Aurel Păcală și Dr. Nicolae Reșman încredințați anume de consiliul național. La Cristian și Orlat primim oaspeți noi. Cățile și podurile păzite de legionarii români ne asigură o călătorie fără incidente.

Dela Apoldul mic în jos, drumul țării e învrăștat de falnicul tricolor. Sunt delegați și oaspeți cari fac drumul cu căruța la Bălgrad. Aproape asupra fiecărei căruțe falțăie steagul tricolor.

La orele 3 ajungem în gara din Alba-Iulia unde ne primește compania legionarilor români din Sibiu, veniți cu o zi înainte sub conducerea brăvului căpitan *Barbu*. Corul cântă «Pe al nostru steag e scris unire» și «Deșteaptă-te Române», în tactul de marș al căruia străbatem străzile spre inima orașului.

În Bălgrad

Orașul împodobit cu steagurile românești răsună de cântece naționale. Pretutindena români sosiți din toate părțile românisului. Și trenurile vărsa intruna români. Jurul va sosi numai Diminecă dimineata. Așa-i porunca, ca să nu fie aglomerația prea mare peste noapte.

Organizarea și ordinea-i exemplară. Meritul consiliului național și legiuni române de sub conducerea căpitanului *Meadra*. Toți au lucrat ca niște uriași pentruca *Ziua Invierii* să nu fie prihanită de vre-un gând ori faptă rea.

La „Hungaria“

În fața hotelului «Hungaria» e o mare de oameni. În cafenea și restaurant nu mai poți străbate. Și toți cântă «Deșteaptă-te Române» și aclamă «Trăiască România mare!».

Pecând lumea însoțită se ve seștește jos, sus în încaperile din etaj, frunțașii neamului se frământă să toarne în formă veșnică proiectul de rezoluțiune ce se va aduce mâine în ceasul de împlinire a vremii.

Bănătenii își povestesc cu îndignare năcazurile ce au întâmpinat în drum din partea trupelor sârbești, cari

s'au silit să-i împiedece în manifestarea liberă a voinței lor. Frunțașii lor s'au și prezentat marelui șfat, cerând ca *Banatul întreg* să fie alipit la regatul român. Această e neclintita voință a fiecărui bănațan român și cer să fie spusă explicit și în proiectul de rezoluțiune.

Propagandă scârboasă.

În altă parte un grup de călători desvălesc cu consternare îndreptățită apucăturile josnice ale guvernului revoluționar. Acesta a trimis în preajma sărbătorilor agenți plățiți să provoace între români răsvrătiri și să-i îndemne la neascultare față de frunțașii neamului românesc. Dar țărani noștri i-au alungat ca pe niște venetici leproși.

Din întâmplare am pus mâna pe o astfel de volantă, puroi scârboas al creerului unguresc jidovit. Se trimitt în pachete cu adresa: *Allomásonök urak*. Alispáni hivatal részére. Azonall kézbesítendő, iar sus: *Altánalos Beszerzési Rész. Társaság, Budapest*. Subt învaliți altă hârtie rosie cu următoarea poruncă: *Az országos Propaganda Bizottság küldeménye, azonall szétosztás és terjesztés céljából*. Azonall intézkedést lelkismereti kötelességgé tesszük. Volanta are textul românesc pe care-l reproducem ca o probă de apucătură desguștătoare. Eată-l ad litteram:

Frașilor Români!

Rășboiul s'a gatit împreună cu robiei! Revoluție a gonit regele, care n'a voit să facă pacea. Acuma nu e regat, ci republica, unde toate vor fi așa cum dorim noi!

Numai să ne bagăm de seamă! Să nu lasăm, să ne înșeală cineva! Unii voiesc, să ne alaturăm la România, unde decemdată rege și boleri bogati poruncesc. Pentru aceea ne-am sabotat în țara Ungurească, să mergem la România în slujba nouă? Așa de nebuni nu vom fi.

Guvernul nou republican

Va da pamânt la toți pamânteni. Guvernul de la România nu dă nimica. Deoarece nu am pierdut nimica, să mergem p'acolo. Noi Români din Ardeal și Banat ne vom alcătui țara separată, unde noi vom fi domni. Pe noi nu ne atacă nime, nici noi nu voim, să facem reua la nime, Să băgăm de

seamă, să fie rânduială și liniștire în satele noastre.

Noi pretindem dela guvernul țara acela, care cuvine oare și-caruia, dar nu suntem hoți, ci Români beți, harnici și cinștii, cari voiesc să lucră în pacea buna și conțelegere.

Și apoi să se mai lapede guvernul de fătul său, care-i samăna de minune! E datorica noastră să-l prezentăm și la conferența de pace.

În ziua învierii. Slujba dumnezească.

Bisericile ambelor confesiuni au prăznuit în mod demn și cu solemnitate deosebită momentul acesta mare din viața noastră. În biserica gr. orientală a slujit episcopul I. Papp cu mare asistență de protopopi și preoți, iar în biserica unită s'a rugat lui Dumnezeu episcopul *Frențu*, înconjurat asemenea de mulți clerici distinși. Credinșii mulți în ambele biserici, deși slujba s'a început neobișnuit de timpuriu.

În cursul slujbei s'a pomenit stăpânirea românească și s'atut national român și s'a înălțat rugăciune de luminarea minții și curățirea sufletului pentru că lipsii de orice prihană să ne împărțăm de marele praznic care ni-a gătit nouă Domnul. Rugăciunea aceasta a cetii-0 episcopul *Cristea* și ochii credinșilor inotau în lacrimile bucuriei necesare.

Corul profesurului T. Popovici a cântat frumos și preciz răspunsurile liturgice, iar la finea serviciului divin «Desteaptă-te Române». Cu sufletul curățit și înălțat spre Tatăl ceresc mulțimea cântă împreună cu corul și joară că mai bine moare, decât să mai rămână slujba la străinul fără suflet.

Spre cetățue.

Des de dimineață vin cete-cete de români în haine de sărbătoare, împodobii cu tricolor. Sunt satele din jur, cari își trimit sub flamură natională reprezentanții. Și vin în ordine de legionari, în siruri de câte patru și urcă spre cetățue.

De ambele laturi ale drumului sunt posturi de legionari români îmbrăcați în sumane de pânură albă, cu căciula a la Mihai Viteazul. Asemenea și cetățuia și străjuita de legionari.— Doi legionari postați pe muceha valului de întărire — făcând exerciții de atac unul față de altul, de sigur să-și alunge frunții din oase — te duceau cu ochii slujfitei înapoi pe vremea lui Mihai Viteazul. Îți părea că aceștia sunt aveea soldați de-a lui Mihai.

Porțile cetățuii sunt despoiate de pajurile nemțești; pretundine falăce tricolorul românesc. — Mulțimea trece înainte pe sub poarta lui Mihai Viteazul, spre câmpul lui Floria, unde sunt ridicate vreo-8 tribune pentru propovăduirea *Evangeliei, a religiei celei nouă.*

Și lumea românească curge rău spre intinsa câmpie. Un oțier pus la poartă să numere, a ajuns până la 120.000. Mai departe n'a avut răbdare să numere, căci lumea venea tot mai multă parecă. Se susține că au fost aproape de 200 mii de români.

Căți delegați au trimis tinuturile românești? Mult! S'au împărțit 1400 de bilete și sute de delegați se plănău, că sosind prea târziu, au rămas fără bilet.

Sala de ședință
e gătită cu ramuri de brad și steagurile antantei, ale neamurilor cari au străbit în masă la hotărârea la eliberarea noastră. În coț la stânga stăruie vântul și albul jugo-slavilor,

urmează steagul cheilor, al statelor unite, în mijloc *steagul României*, apoi al Franței, Angliei, Italiei și Belgiei.

În fruntea salei e podul cu mesele verzi, la cari se vor așeza conducătorii politici și bisericiești ai neamului. Urmează masa gazetarilor. Sunt reprezentate foile: Românul (Ion Clopoteț), Drapelul (Alexandru Vasile), Gazeta Poporului (Dr. I. Broșu), Unirea (Dr. Coltor), Foia Poporului Român (P. Kukurerov), Telegraful Român (Dr. N. Regman), Biroul de presă al gardelor nationale (Ioan Montani), Foia Diecezană și Lumina (Dr. Cornel Cornean), Calea Vieții (Dr. Nicolae Brinzeu), Revista Economică (Constantin Pop), Foia Poporului (Nicolae Bratu), Glasul Ardealului (Dante Ovid Gherman), Opinea (Dr. Romul Molin), Biserica și Școala (Dr. T. Botis) și Glasul Bucovinei (Alec Procopovici). La masa ziariștilor la loc și stenograful angajat de ziarul Românul di Vasile Vlaicu, șef-contabil Băncii generale de asigurare.

Vin frunțașii neamului

Apariția lor pe podul ce i așteaptă e întimpinată cu ovățiuni furtunoase. Cel dintâi care urcă tribuna e vesitul profesor de pe vremuri *Vasile Goldiș*, unul dintre cei mai înțelepți și hotărâșii politicieni. E aclamat din toate părțile. Ivirea lui Maniu deslanțue un uragan de aplauze. Insufletirea e fără margini când vine Dr. St. C. Pop, Vaida, Mihaili, G. Pop de Băsești, doamna C. Pop, episcopii gr.-or. și gr.-cat. Episcopul *Cristea* e primit deosebit cu aplauze și strigăte «trăiască mitropolitul *Cristea*». Tot astfel se aclamă și vicarul *Suciu* dela Blaj cu «trăiască mitropolitul *Blajului*». — Episcopii uniți poartă potacpui roză închis, iar cei orientali camăfalcă împodobită cu tricolor.

Mare însufletire a stărnit în sala fixată de delegați apariția trimișilor României: generalul *Leonte*, colonelul *Băncila*, foștii deputați *Paucescu* și *Pilică* Ioanid și profesorul *Halită*; apoi basarabeni *Paulin Halipa* și *Vladimir Cazaciu* și bucovineanul *Alec Procopovici*. Indelungate aplauze se fac refugiaților zariști Gh. Pop, Eugen Goga și Iosif Schiopul, cari pe vremuri prin scrisul lor făcuseră din Tribuna cea mai bună foie românească din câte am avut. Locul prezidial îl ocupă Gh. Pop de Băsești.

Scurt înainte de deschiderea adunării apare la masa gazetarilor căpitănul *Paulescu*, de unde vestește cu glas înalt: vin dela *Csikszereda*, dela misiunea franceză. (Lumea strigă: «trăiască Franța, trăiască România!») E ridicat pe umeri și urcat pe podiu, asemenea și adiutantul lui, locotenentul *Marculescu*.

În momentul când președintele M. S. N. R. se ridică, lumea urupe: «Trăiască Regele *Ferdinand*», iar garleia unde era mulțimea femeilor: «Trăiască Regina *Maria*».

Ședința istorică

La orele 10 și 30 minute sună clopotețul, iar președintele M. S. N. R. Dr. St. C. Pop începe *grând*:

Onorată adunare națională!

Marele stat Național, în ședința sa din 7/20 Noemvrie, a hotărât convocarea marei Adunări nationale a națiunii unitare române din Ungaria voici: *Dar Bănățul și Tăcere*. S'auzim). De loc mai potrivit am aflat Alba-luia, această Mecca a neamului românesc (orașul cel mai sfânt al Turcilor este Mecca, unde se duce fiecare om odată în viața de se închină)

unde zac moaștele celor mai mari munceni: *anoni*.

În anul 1914 s'a început răboiul năpraznic și nu era minte omească, ce și-ar fi putut închipui mărimea, ce avea să ș'o ia acest răboi.

Noi am văzut-o: români noștri, cum au plecat dela vatra lor părintească. Una am văzut-o, că ni s'au dus tinărul și bătrânul, și apoi, dacă a mai rămas cineva și a mai avut o păreche de boi, ori o păreche de cai, a fost luat să fie trimis la hotarele Galției, ori în Polonia rusească, să facă serviciu cu vitele sale, și cine n'a avut nici boi, nici cai, în sfârșit și acela a trebuit să plece, să se ducă (Voci: *Așa-i!*) Așă și au mai rămas amele pline de jală și de lacrimi, și noi nu știam ce se întâmplă în jurul nostru. Auziam numai dela vecinii noștri despre Volhinia, Polonia și alte.

Soldaiți și oamenii noștri ne întrebau:

«Ce-i Domnilor? Drept e, că România ține cu noi, și că ni se vor împlini toate treburile? Drept e, ce ne spun ofițeri?»

S'a început răboiul cu minciuni (Așa il) s'a continuat cu cele mai sfruntate minciuni și înșelăciuni (Așa il).

Când ziceam noi în casa țării și aici acasă când le-am strigat: «Stați, Domnilor, nu fiți atât de nemioși, vedeți cum curge sângele milor de jertfe ale neamului nostru: —, ni s'a răspuns: «Ce vă faliți, că nu voi, ci armata maghiară a secerat gloriile cele mari (voci unanime: Nu-i drept! Jos cu ei! larmă, proteste, Nu-i drept! Se liniștesc puțin spiritele: S'auzim!)

Cedam, ziceau ei, poate că țărâmul nostru este de omenie și luptă cinștiv, însă voi, popolul, voi inteligența, voi învâtorilor, voi santeții trădătorii, voi ați trimis în țara românească pe *Lucea* și pe *Goga*, voi ați subminat temelgia poporului (protestări grozave: Minciună!) Cu toate că, Domnilor, cu toate că numai atunci s'a început răboiul, totuși mai ales în părțile Bănatului, au fost închiși, au fost țărâți și internați cu sutele (întreruperi în adunare: Trăiască Bănățenii! Trăiască internații!)

Aceasta, Domnilor, a fost numai începutul (preludiul) vremurilor, cari au urmat. Când a venit cea mai frumoasă și cea mai fericită zi a mamei noastre, România, (urcături de strigăte: Trăiască România, aplauze repețite, Trăiască, prelung și repeți, s'auzim!) când unii înțelepți frați ai noștri n'au putut suferi durerile fraților lor din Transilvania, Ungaria și Bănat (Trăiască!) Domnilor! Au trecut muntii să ne salveze, să ne scoată din robie (Trăiască!) Cu acest termen se începe Golgota neamului românesc (Așa il) Să nu credeți însă, Domnilor, că nu sântem conștii să dăm partea leului scumpei noastre României, pentru că jertfele, pe care le-a adus România sânt atât de mari în proporții cu jertfele, pe care le-am adus noi, încât cu pietate și cu smerenie trebuie să ne închinăm acelor factori, cari au venit în ajutorul nostru.

Ce s'a întâmplat aici acasă, Domnilor, toți o știți: voi preoți, dascăli, cari ați fost purtați printre suliți. Este Golgota neamului românesc, este Clujul blăstămat unde mii și mii de suflete (o voce în adunare: Cinci mii!) au suferit suferințe de martiri. (Trăiască cutare și cutare, nume amestecate, nu se pot distinge). Dar nici voi mărginașilor, la cari v'a răpit avertura, n'ați fost mai puțin răsiți. Și noi s'auzăm numai cu viața noastră. Chelutiele cele mari ale unui răboi nebur, au voit să le acopere din ajutorul nostru.

Nici voi, manelor și văduvelor, cari s'iroace de lacrimi ați vărsat după fii și bărbaiți voștri, n'ați fost cruțate. O știe un neam întreg.

Acum se întoarce roata așa, că noi am avut cea mai grea soartă. Voi santeți liberatori, mândria sufletului nostru, dar noi în urma unei idei care se silește să își omori fratele, noi am avut trista și jalnică soartă de robi.

Care nu și-și ridică pumnalul în contra fraților noștri, și a fost strivit cu gloanțe de mitraliere și pușcă. (Înteruperi: Și cum pușcă în noi) Nu cred, că în istoria popoarelor se mai găsește un caz asemenea.

Sărman neam românesc! La sud cu frații tăi din Timoc, la răsărit cu frații tăi din România, la nord răsărit cu frații din Basarabia, poate că istoria veacurilor viitoare ne vor descrie gemetele durerilor, ce azi nu încăp în mintea omească.

Acești frați au trebuit să stea față în față contra fraților, să se ucidă unul pe altul.

Cine pe fața pământului, ce sociolog, ce economist national, ce filosof, ce bărbat de stat, care om minte mai poate pretinde dela acest neam să mai suferă încă odată repetarea acestei suferințe? (Strigăte: Niciodată! Plans cu hohot, trăiască România Mare)

Fraților! Chiar frumoasa Românie, care a s'arit într'ajutorul nostru, prin forța cea mai barbară și mai neumană a fost învinsă, chiar Mecca Românie a trebuit să suferă de asemenea cu popoarele cele mari, să aducă jertfe poate înzecite decât acele puteri, nici Românie, nici noi n'avam să deplăngem hotărârea de a fi intrat în răboi, căci hotărârea aceasta ne-a format titlul de drept la adunarea și hotărârea noastră de astăzi.

Momente senine apar pentru neamul românesc atunci, când se amestecă în răboi Statele-Unitate Nord Americane (trăiască Statele-Unitate, trăiască Wilson) și marele Wilson, al doilea Mesia (aplauze furtunoase aclamațiuni, Trăiască Wilson) face legi pentru popoarele lumii.

Din glasul lui am auzit prima dată o veste îmbrucătoare pentru noi. Cuvintele cele mai sublime și mai înalțate, care le a roștit acest bărbat, și care nu se prea repetăze, nu se prea publică, sânt următoarele: «Voim libera dispunere a popoarelor asupra sorții lor (voci trăiască!) însă înainte de toate voim, ca aceasta liberă dispunere să nu fie o frază, pentru că cine o aplică ca frază, asupra capului lui se va sfărâma toate conșciențele!»

Cuvinte de aur a spus Wilson: «Eu vă dă rățarea acestui răboiului și găsește începutul în aspirarea popoarelor mici, neorganizate, cari n'au fost în poziție nice odată să își spună cuvântul, la care s'at voiesc să apară, cari n'au avut nici odată puterea liberă și independentă la întocmirea lor în state». Vedeți: Cui sunt adreseate aceste cuvinte? Oare nu și poporul românesc?

Domnilor! Nu mai suntem acei popor care a stat aț în robie și a fost împotrățit artificial cu aspiratori, cari ni-au luat fire comună de sub picioarele noastre. Nouă ne-a fost stăpânirea noastră. Nouă ne-a fost împășibila ca în casa țării să primim înșelate, nu se pot distinge). Dar nici voi mărginașilor, la cari v'a răpit avertura, n'ați fost mai puțin răsiți. Și noi s'auzăm numai cu viața noastră. Chelutiele cele mari ale unui răboi nebur, au voit să le acopere din ajutorul nostru.

Curioși erau frații noștri de azi și dușmanii de ieri!

De câte ori se raporta despre o invingere mare pentru centraliști, se aduna gloata din Budapesta și făureau

la legi tot mai umiltoare contra românilor și de câte ori le mergea trebură, mai scriau și câte o carte la mai toplitoșii noștri (Mare Ilariteze).

Fraților! Bunul Dumnezeu, care toate le întocmește cu înțelepciunea lui, a voit, să întoarcă roata.

Nici nu se putea alunga: Într-o monarhie, unde 80% se roagă la Dumnezeu așa: Bate-i Doamne pe stăpânii noștri. (Voci: Așa le trebuie). Nici nu se putea alunga, pentru-că ar fi fost imposibilitate, ar fi fost contrar cu civilizațiunea, contra dezvoltării omenești să învingă crima și mișelia asupra virtuților. Din vara anulii acestuia răsflăm mai liberi. Prima răsflare ni-au adus-o faptele minunate ale armatelor antantei (trăiască! puterice și lungi strigăte trăiască generalul Foch, Trăiască). Glorioasa națiune franceză (Aclamațiuni repetite, aplauze, pâlării și căcuil) împreună cu nobila Anglie (aclamațiuni nesfârșite) cu sora dulce a noastră, cu Italia (trăiască, urale), și mai ales înțărțite de puterile tinere ale Statelor Unite Americane (uragan de aplauze, trăiască) au dus steagul dreptății la învingere. Văzusem noi, cari vedem mai bine, și auzisem noi, cari avem auz mai bun, că se cutremură țările centralizilor.

Din rezerva, din neliniște vrămașilor noștri înțelegem, că se prăgătesc vremuri epocale, vremuri mari. N'a trebuit mult, ca deodată, să primim minune să se surprindă acest ticălos țărâ de minciuni și nimit: alianță a puterilor centrale (strigăte: Jos cu ei! S'au dus, bine că s'au dus!) Acest putregal întemeiat pe minciună, pe tiranie și pe cele mai josnice interese personale, au trebuit să se prăbușească cu regii și împărații lor cu tot.

Domnilor! Comitetul partidului național roman (aclamațiuni să trăiască!) la timpul potrivit, în parlament și-a spus cuvântul său (voci: trăiască Vaida, aplauze, strigăte Vaida, Vaida, sus cu Vaida), prin rostul Dui deputat Dr. Alexandru Vaida-Voivod, a adus la cunoștința lumii întregi și mai ales vecinilor noștri, că noi de dreptul firesc al popoarelor de a-și determina singure soartea, voim să uzăm și declarăm, că noi odată pentru todeauna ne desfacem de națiunea ungarilor. (Voci: Așa-i, așa trebuie). Am declarat, că nu mai cunoaștem parlamentul maghiar și guvernul maghiar în cauzele noastre, că voim singuri neînflunțați de nimeni a putea să ne hotărâm și noi vom statori condițiile și raporturile cum să ne așezăm între statele libere, ca stat liber și coordonat. Acest început, domnilor, a fost în 19 Octombrie st. n. După aceasta evenimentele au urmat cu o înțelță sguđitoare. Tot ce doriam și așteptam noi era: Doamne, Doamne, să vină un glas lumurit și pentru neamul nostru. Prea mult ne-am înșelat până acum. Nu credeam, nu vedeam situația curată.

Atunci, fraților, apare scrisoarea aceea, care cred, că V-a făcut pe toți să tremurăm de bucurie. Am plâns ca copii și am întins jocuri de bucurie. Sola lui Wilson (voci: trăiască Wilson, trăiască Lansing), în care se spune că marele prezident cunoaște jertfele celor mari, care le-a adus pentru civilizațiune și pentru omnire mica Românie (voci: trăiască România) îi recunoaște revendicările și înainte de toate îi recunoaște dreptul la o unitate națională (Trăiască România mare, aplauze, aclamațiuni lungi, trăiască unitatea națională), ne-a asigurat America puterice, care nu are numai 16 milioane de locuitori, mai are și 10 milioane de puști la spatele sale cari credem, că sunt

de ajuns, pentruca acest drept al nostru nu numai să-l recunoască, ci e în stare să-l și apere la nevoie.

Ce a urmat, domnilor, este o desvoltare logică a împrejurărilor. Noi cari am fost supuși de lumea noastră în fruntea alacerilor naționale, am aflat momentul psihic de sosire pentru a anunța dușmanilor noștri de secoli, cumcă noi primim imperiul peste toate ținuturile locuite de Români din Transilvania, Ungaria și Bănăt (trăiască). Credem domnilor, că ce am făcut bine am făcut (voci: Trăiască! «Nu se putea mai bine»). Dușmanii noștri însă nu au voit să ne recunoască acest drept (Voci: jos cu ei). Și când au văzut că valahii aceștia oropoși, că obogăția acestia se ne-insuflețesc pentru turburile lor, ne-au ridicat acuză că înșelăm poporul (strigăte de protestare: Nu-i adevărat, minciuni), că noi nu suntem dispuși să primim bunățile cele mari cari ni le ofer ei (voci! nu le primim!) fraților! între acestea noi neînfricoșați, cu fruntea ridicată am mers cu un pas mai departe și am publicat manifestul marelui stat național român (voci: trăiască!)

Permiteți-mi, Domnilor, să ceteșc ceva din acest manifest, să vă ceteșc voința noastră: cetește: «Neamul românesc din Ungaria și Transilvania nu admite mistificarea asupra condițiilor propuse. Protestează împotriva revendicărilor maghiarilor asupra teritoriilor românești, care dela descălțarea împărțului Traian a fost muncit de brațele noastre și a fost scaldat cu sângele jertfelor noastre și sub nici o condițiune nu mai suferim o legătură de stat cu națiunea maghiară, ci neamul nostru este hotărât să-și înființeze statul său liber și în (voci, nenumeriți, «ei-asta?») cetește... sprințului lumii civilizate și declară sârbătoarește că vom peri mai bine cu toți, decât să stăm mai departe cu maghiarii».

Națiunea română speră și așteaptă, pentru liberarea întregului neam românesc, cu care una voim a fi de aici înainte (Voci: așa-i, una, trăiască, aplauze etc.)

Fraților, poate prea lungă vă vorbesc, însă în convingerea mea, cred, că am făcut bine, că V-am schițat aceste.

Cu acest comitetul național și-a împlinit datoria față de națiunea sa (Aplauze, să trăiască!)

A spune mai mult, voi deprezentății poporului sunteți chemați (Voci: Trăiască România mare, aclamațiuni unanime trăiască România mare, voci puterice: Fără condiții, strigăte: Să auzim, larmă: fără condiții, s'auzim!) După toate acestea, ținând cont de mandatul primit dela doavoastră, noi am venit înainte D-voastră și declarăm cu hotărâre sfântă că poporul român este matur, și-i cunoaște chemarea sublimă în lumea civilizată (trăiască aplauze, vrem *unirea* tuturor Românilor).

Propunerile le va face comitetul provizor. Cu sfială vă salut pe voi reprezentanți ai poporului român, salut cu dragoste pe reprezentanții României cari nu vreau să facă aici politică (trăiască, aplauze) și cari nu vreau să le spun numele, pe reprezentanții Basarabiei: vicepreședintele Statului Târi: Pantilimon Halpa și delegatul Cazaclui pe reprezentantul Bucovinei: prof. Alecu Procopovici. Salut corpul voluntarilor din Transilvania și Ungaria cu sediul în Iași: dr. Victor Deleu, Vasile Osvald, Vasinca, Eugen Goga, Bihoare.

Eu mi am împlinit misiunea. Dumnezeu să ne dea înțelepciunea ca să aducem hotărâri!

Numesc de notari ad hoc pe d. n. Dr. Laurențiu Oanea, Dr. Sever Miclea, iar de raportor al comisiunii de verificare pe Dr. Ioan Suciu.

Raportor Dr. Suciu:

Domnilor delegați!

Comitetul național central din Arad a convocat la 15 l. r. adunarea națională de astăzi, a poporului român din Transilvania, Ungaria și Bănăt pentru-că să decidă asupra sorții sale. Credenționale au intrat nu numai din cele 26 comitate, ci au mai intrat dintr'unul, deci total 27 comitate. Au intrat credenționale aproape din toate cercurile electorale, adică din 130 de cercuri electorale și au venit peste 680 de delegați. Afară de aceștia, multe cercuri au ales și suplente. S'au prezentat Prea Sfințiiilor Lor, Domnii episcopi (Aclamațiuni Trăiască!), au sosit exmii Consistoriilor, fiecare consistior și cap'lu și-au trimis delegații lor. Apoi societățile culturale românești, ca fondul de teatru, asociațiunea transilvană pentru cultura poporului român și preste o sută de alte asociațiuni. S'au prezentat dela fiecare școală medie și dela institutele pedagogice delegați speciali. Au sosit delegații reun'unilor învățătoarești, ai reuniunilor de meseriași, delegații partidului social-democrat român și au venit și accia, cari reprezintă universitățile noastre, tinerea universitară română. Aici sunt credenționalele, aici e lista delegaților, dacă doriți să citim lista delegaților (interupere: Nu-i de lipsă! Le vedem! le vedem! Să nu se cetească!)

Raportez numai scurt, că s'au prezentat delegați și din comitatele: Trei-Scaune, Ciuc, și din Cenad, Bichș, din Sabolci și chiar din Ugoșia, la adunarea națională de astăzi, la încoronarea visului tuturor românilor. S'au prezentat învingând și trecând preste pedeci mari frații din Torontol.

Comisia verificătoare a aflat toate actele în ordine. Vă rog să luați la cunoștință.

Nu pot trece cu vederea, ca să nu amintesc, că au sosit mi de adrese de aderență și că toate acestea arătând, că fiecare știe, ce avem să facem. Despre acestea se va face dare de seamă publică, dar cred, că astăzi să nu le cetim aici.

Sunt 1228 de delegați (Voci, Numai?) Voci pe galerie: Dar reuniunile femeilor? În sala voci: (Trăiască femeile române!)

Declar adunarea națională de capace a aduce hotărâri decisive în marea adunare națională, prin urmare deschid ședința.

Domnilor! (Trăiască!) Domnilor! Comisiunea de candidare a biroului Vă facem următoarea propunere:

Binevoii! alege de președinți pe Domnii *George Pop de Băsești* (Trăiască Badea George, Trăiască prelung și repetit, Badea George se ridică, primește), pe Prea Sfințiiilor Episcopi Ioan I. Pap și Dr. Demetriu Radu (aclamațiuni), de vicepreședinți pe Domnii Dr. Teodor Mihali, Dr. Ștefan Cicio Pop și Ioan Flueraș, de notari pe domnii Dr. Alexandru Fodor, medic în Balgrad, Dr. Sever Miclea, Dr. Caius Brediceanu, Dr. Silviu Dragomir, Dr. Deleu Ioan, Dr. Iosif C. ser, Dr. Ionel Pop și Dr. George Crișan. (Adunarea i-a aclamat prelung și i-a primit)

Se ridică *Badea George*: Prea iubii mei! Onorată adunare a tuturor românilor din Transilvania, Ungaria și Bănăt.

Națiunea română la toate ve-

nimentele mari istorice, în trecut și astfel și astăzi s'a adunat pentru a decide asupra sorții sale. Așa, onorată adunare, în anii 1848, când era cea mai grea sarcină asupra națiunii române, greutatea robiei, s'au adunat pe câmpul libertății la Blas și acolo adunarea națională a luat hotărârea cu care avea să infrunte iobăgia în care gema sârmana națiune română.

După aceasta a urmat Domnii în patria noastră, dar ce am să mai esplic și eu după escelețele esplicărilor ale nepotului și fratelui meu, ale amicului meu Cicio Pop? Curatul adevăr și netăgăduitele stări de lucruri ni le-a prezentat și din trecutul mai îndepărtat, dar mai cu seamă din cei patru ani și jumătate din urmă.

După desrobirea noastră din iobăgie a urmat altă iobăgie și mai mare, iobăgia sufletelor noastre. Ne-au luat toate libertățile sufletesti cu robia, lu care nu ți-a fost iertat ca tu ai dat mână cu fratele tău și apoi iobăgia de clasă.

Astfel, onorată adunare, la locul acesta sfințit de sângele marilor noștri mariri, v-ați adunat și D-voastră în localul acesta să sfârșiți și cătușele robiei noastre spirituale, ale robiei noastre seculare și să decidem ca un popor liber asupra sorții noastre, precum ne-a trimis solia marele Wilson, care a fost cel dintâi, care a înțeles, cumcă sfințele învățături ale lui I-us Cristos, cum trebuie să se aplice între popoare.

Ne-am adunat aici, ca să hotărâm asupra sorții noastre.

Eu vă salut pe toți cei prezenți. Salut adunarea liberă a tuturor românilor din Transilvania, Ungaria și Bănăt și rog pe Atotputernicul Dumnezeu să ne ajute să punem peapă fundamentală la fericire neamului nostru românesc. Declar ședința de deschisă. (Aplauze, aclamațiuni).

Dr. *Silviu Dragomir*: Onorată Adunare Națională! Din partea Comitetului executiv al partidului național a sosit următoarea adresă la comitetul național central. Vă rog să-mi dați voie să o ceteșc, (Citește). Comitetul executiv al partidului național român din Transilvania, Ungaria și Bănăt, sosind era de liberă dispunere, și depune mandatul. Dat în Băsești la 30 Noembrie 1918 (Aclamațiuni furtivoase Trăiască Badea George). Propune ca adunarea națională să ia la cunoștință depunerea mandatului. (Voci Trăiască Badea George!)

O nouă evanghelie.

Urmează la cuvânt *Vasile Goldiș*. E întâmpinat cu o furtună de aplauze. El este incredințat cu cetirea proiectului de rezoluțiune.

Dar înainte de a vesti cu glas de apostol evanghelia, legătura cea nouă, face într-o clasică vorbire istoric neamului românesc. Ascultându-l, *ascuți Testamentul vechiu al Românilor, pe prețegăte și o logică de tier pentru noua religie, pentru Evanghelia sfântă a zeei de mână, pentru legătura dumnezeiască ce ni-a pregătuit-o din veșnicie Domnul.*

Mărită adunare națională!

Zămislit din necesitatea imperiului roman de a și așeza o sentință puternică în Carpații sudocistici și coborârile lor împotriva semnițiilor barbare dela miazănoapte și răsărit, cari amenințau cultura umană, creată prin genul latin, neamul românesc dela început și până astăzi a îndurat soarta aspră rezervată orărei sentințele credicioase: loviturile dușmane și statornică răbdare.

Bogată și fericită la început. Dacia romană în curând se face trecătoarea nărilor semniți, cari orbite de strălucire departe a Romei de aur se gonesc înfrăcându-se spre ferme-cătoare orase ale împărăției. Lovită de putrefacțiunea orărilor neam, care se oprește cu cerbicie la un anumit fustei pe scara civilizației și năpădită în această slăbiciune de furnica-tura noroadelor barbare, Roma su-cumbă.

Creanga tăiată de puterica tul-pină coloniilor lui Traian și adăncesc rădăcinile prin stânci și văi și roditoarele ogoare ale prejmuitorilor câmpii. Lipsiți de scutul împărăției și lăsați în grija propriilor puteri, acești orani români aproape trunchiului vechiu traic și infiltrați de o pătură groasă a blânzilor și vișătorilor Slavi ei se facură un singur neam, o singură limbă, o singură fire: neamul românesc.

Răsare o minune fără pereche în istoria lumii. Lung și răz de vecuri călcată în picioare de orde barbare, națiunea romană își pierde umbrele de stat, se fărâmă prin văi sub do-minații răslețe și una de alta ne-afărătoare, pierde începierea cu flu-vidul larg și luminos al istoriei mon-diale, ca apa de ploaie în nisip parcă dispăre dela suprafața conștiinței umane. Dar când după optzeci-vece veacuri sufletul românesc se trezește din somnu-i de moarte și reînvie ca un soare luminos conștiința de neam, hotarele etnice ale acestui popor cu precizie aproape milimetrică sunt tot acelea, cari sunt desemnate pe harta istorică drept hotare ale Daciei lui Traian și Basarabeului, care-și adapă calul în valurile întucate ale Nistrului se înțelege desăvârșit la grai cu Crișanul din apropierea blondelor ape ale Tisei. Sentinela romană a ră-mas credincioasă chemării sale de a păzi jugul latinității și necincoțelul lovituri dușmane ea a opus virtutea-i legendară: statornică-răbdare.

După lungi veacuri de ascunzși așezându-se viscolii cutropitori, nați-unea romană reapare la lumina istoriei în chipul duor țărișoare răzimate de Carpați și cu fețele spre Dunăre și Nistru, dar trunchiul cu rădăcina în munții smulși odinioară dela eroicii Daci rămâne bătut de soarte rea și înlănțuit de un popor năpăznic la fire și pornit spre dominațiune fără crutare. Fusesse cub de vârtejuri locul, unde ne așezase Traian și svârcolirile spre fericire ale neamului nostru s'au lovit veacuri de-a rândul de nesatul hrăpitorilor dușmani, cari ne incun-jurau de pretutindeni.

Micile țărișoare, cari se întema-iaser prin viteji coborâtori din Ma-ramarură și Făgăraș, se lovira înainte de toate de cel mai crâncen dușman al oricărei comunități omenești, za-vestia și una dintre frunzele Negreții, care fu nășit prin inimici din afară: Unguri, Leși și Tătari. Se ridică în urmă semiluna și acum Românii sunt sorțiți să își apere cu sângele lor nu numai trupul și avutul, ci și sufletul și credința.

Scut s'au făcut culturi plăpânde ce începuse a încolți pe temeliile învâțăturilor lui Cristos și prin jere-lore lor fără seamă întru apărarea progresului civilizațiunei umane față de concepția inferioară a mohamedani-smului prop-zat principal cu mij-locelele barbariei, Românii și au făcut titlu nepositor și îndreptărire la re-cuștința întregii omenii. Nimic nu dovedește mai mult țara credinței creștinești a sufletului acestui popor, decât faptul, că în nemele luptei creș-tinătății împotriva păgânilor mai în-tăi după răsăritrea neamului prin soar-

tea fatală s'a putut face pentru o clipă unirea lui în cetatea aceasta prin răz-puțutenic al genuluii scântector al Viteazului Mihai.

Dar această unire de o clipă di-spăru ca fulgerarea unei scânteci electrice și trupul neamului nostru se frânse iar în bucați. Frații noștri de pe coborâșurile răsaritene ale Carpa-ților și din sesurile hotărânicie prin Dunărea de jos și apele Nistrului în-duneară suzeranitatea turcească, suferi-rău pradăciunea leșilor și tătarilor, înfrăcără cu sângele lor lifta bleste-mată din Fanar. Tara Cernăuților și momântul lui Ștefan cel mare îl răpi hoștește pajura spurcată a Habsubur-gilor perziți, dulcele câmpii ale Ba-sarabiei le fură muscalul tron. Iar noi, cei ce rămăsemme la vatra străbună, în Ardeal, Banat și Tara Ungurească foarte cei dripiți de cea mai crâncenă soartă ce-o poate avea un neam de oameni în lume. Am fost lanțuți în-țu robie trupească, economică și su-fletească, cum nu se mai pomeniște în istoria întregă a omenii. Incercarea noastră desperată în 1784, de a scutura jugul, n'a avut rezultat și sfârșit din acest oras al țăranelui Horia asteapă încă genul literar, care s'a intruchi-nea una dintre cele mai înfiorătoare tragedii ale istoriei. Adevăr a grăit S. Bănuțiu în epocalul său discurs rostit în catedrala Blajului în ziua cea mare din 1848 zicând: «Dacă nu-și poate închipi cineva greutățile, ce le suferiua iudeii dela faraoni, să se uite la faraonii din Ardeal».

Veacuri de-arândul poporul ro-mânesc, adevăratul și legitimul pro-prietar al pământului, ce fusese odată Dacia romană, a fost socotit străin și sclav pe pământul său strămoșesc. Iar când după suferinți de secolii din depărtatul apus, dela dulcea soră la-tină, care păsește în fruntea giunilor spre lumina desăvârșirii, a sosit și în munții noștri duhal libertății, egalității și frăției, când credeam să în-viem la libertate prin întocmirile create de lumea nouă, vechii noștri oprimatori s'au înfrățiți cu împăratul, pe care ei îl detronaseră, cu împăratul, pentru care neai vărăsem sângele no-stru cu credință și aceste două puteri ne-au robit din nou. Umbra îndura-tă a regelui munților, a scumpului nostru împărat, rămâne pentru vecie clasica dovadă a legendarei învici-turii habsuburgice. Împotriva voinței noastre au unit Ardealul nostru cu Tara Ungurească și printr'un cons-tituționalism fals și mincinos ne-au luat libertatea culturi, ne au desființat po-liticește, bisericile noastre le-au aser-vit tendințele lor de opresiune și ni-au făcut imposibil progresul economic, prin care am ai putut să ne apărăm împotriva năvălirii ordorilor străine pe pământul părinților noștri.

Într-această priviam cu iubre du-ioasă la frații noștri dela Răsărit, cari începuseră a se reculege din urgiile vremilor barbare. Resimțira oăbăria comună și la razele luminii primite dela Apus conștiința națională s'a vârsă la 1859 unirea principatorilor ro-mâne sub bunul și lăminatul Cuza-Vodă, iar sângele vărsat din nou cu atâta vitejie împotriva păgânilor la 1877 scutură și cele de pe urmă zale ale lanțului, care lega România de Constantinopol și la 10 Maiu 1881 Carol de Hohenzollern așeză pe ca-pul său coroana de rege al României libere și independente.

Noi însă ne făcăm datoria de cetățeni al Ungariei și suspuși ai di-nastiei de Habsuburg-Lotharingia. Am crezut, că îndelunga noastră răbdare și credința noastră pentru patrie și tron în cele din urmă totuși va muia

inimile celor puternici și ni se va oferi chiar în interesul monarhiei pu-tința unei vieți naționale și condiți-unele progresului cultural și economice. Așteptările noastre au fost zadarnice. Oprimarea se întefiște. Oprimatorii măriturisc acum pe față și scopul lor este un stat ungar național maghiar și că, pe urmă, noi naționa-liște trebuie să ne desființăm. A pornit orărea de extirpare și răboiul mondial, care acum s'a sfârșit, în gândul oprisorilor noștri a avut chema-rea să încoroneze opul. Sute de mii de Români și-au vârsat și acum sân-gele lor pentru patrie și tron, iară patria și tronul au țărât în urgia in-ternării pe părinți și frații acestor luptători; patria și tronul au decretat moartea școlii românești, au trimis sibiilor lor în adunările noastre biseri-cești, au pregătit proiectele pentru nimicirea noastră politică, au început ruina noastră economică, au aruncat în temniți zeci de mii de Români, ni au sugrumat libertatea presei și a cuvântului, patria și tronul s'au con-jurat împotriva noastră și ne pregă-tiuă momântul.

Dar zadarnică este lupta ome-nească împotriva adevărului și drep-tății. Legea tainică a firii cu necesi-tate de fier îndrumă întămpările ome-nești pe cărarea civilizațiunei ce duce spre desăvârșire, omeniea instinctiv urmează acestei legi. Ea a ajuns la recunoașterea necesității de a sinte-tiza libertatea individuală și libertatea națională într'o unire superioară a societății omenesti. Sinteza aceasta e condiționată însă de desăvârșirea celor două libertăți: individuală și națională. Dacă însă aproape în toate statele civilizate libertatea individuală este desăvârșită ori pe calea desăvârșirii în unele dintre aceste state libertatea națională era încușată. Răboiul mondial s'a făcut pentru descăsușarea acestei libertăți. Națiunile trebuie să fie libere, ca astfel între egale drep-turi și condițiuni s'a poată încheia ceea ce mare unire a popoarelor, care va fi chemată să reprezinte o com-punțiune superioară pe scara civiliza-țiunei și să sporească astfel fericirea ome-nească pe pământ. Toate capetele lăminate ale Apusului au măriturist crezul lor: răboiul acesta este răboiul pentru liberarea națiunilor, nu de dragul acestor națiuni, ci pentru interesul lumii, pentru interesul ome-niiei, care numai în chipul acesta e capabilă a pasi un pas înainte pe calea fericirii sale. Ideile acestee le-a costat istoria și apostolul care le ve-ștește, este Wilson. (Trăiască Wilson, ovății entuziaște și îndelung repetate).

Pentru învingerea acestor idei au intrat în luptă puterile aliate ale Apus-ului. Românii de pretutindene s'au aliat acestor puteri, noi ce sufletul, frații liberi cu armele. Românii și-au făcut și de data astă datoria lor de cetățeni a civilizației împotriva brutalității.

Națiunile trebuiesc libere. Intre aceste națiuni se află și națiunea ro-mână din Ungaria, Banat și Transil-vania. Drept națiune române de a fi liberă îl recunoaște lumea întreagă, îl recunoaște acum și dușmanii noștri de vecuri. Dar odată scăpăți din robie, ea — alicurg în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni in-seamnă: — unirea ei cu Tara-Româ-nească. Bucăreții poporului românesc n'a fost urmearea vre unei legi ecom-ice, în care terminologie se ascunde minciuna. Dimpotrivă, teritorul din-tre Nistru, Tisza și Dunăre constituie cea mai ideală unitate economică aproape autarhică. Bucăreția trupului

românesc a fost act de barbarie. Di-strusă barbaria — unirea tuturor Ro-mânilor într'n singur stat este cea mai firească pretensiune a civilizației. (Strigăte entuziaște: așa-i). Teritoriile locuite de Români dela descălecare lui Traian și până astăzi au fost teri-torii românești. Nu există putere de a suci logica până acolo, ca invadă-riile elementelor străine, dirijate pe aceste teritorii în chip artificial și prin abuzul de putere al statului cu scopul desființării noastre naționale, să poată clătina dreptul nostru de proprietate asupra acestor teritorii (așa-i). Așa ceva ar fi sancționarea crimei și ar constitui o pălmuire a civilizațiunei, care principial nu admite substituirea drep-tului prin brutalitate. După drept și dreptate Românii din Ungaria și Transilvania dimpreună cu toate teritoriile locuite de danșii trebuie să fie uniți cu Regatul Român. (Îndelungate strigă-te și aclamații).

După cum însă cea dintăi reunire de o clipă a elementului românesc la marginile dela răsărit ale lumii civili-zate s'a făcut prin sabia lui Mihaiu în nemele unui principiu superior celui ce năvălise asupra Europei și care acum în zilele acesteia spre ușurarea tuturor inimilor, cari bat pentru lu-mină și libertate, sucombă cu desă-vârșire, tot așa această nouă unire de acum a tuturor Românilor, care de data asta va fi integrală și pentru eternitate, se face prin strălucita în-vingere a armelor purtate pentru ci-vilizațiune, în nemele unei concepții de viață superioară lumii ce se pă-bușește. Este principiu libertății ad-ăvărate a tuturor neamurilor și cel al egalității condițiilor de viață pentru fiecare individ al oricărei națiuni și este principul întovărășirii tuturor nați-unilor libere într'o comunitate internațională spre a împiedeca nedreptatea și a scuti pe cei mari și mici deo-potrivă.

Unirea tuturor Românilor într'un singur stat numai atunci va fi stator-nică și garantată prin istoria mai de-partă a lumii, dacă va răspunde tu-torilor îndatoririlor impuse prin noua concepție a civilizațiunei, ne va inspira datoria să nu pedepsim progenitura pentru păcatele părinților și ca urmare va trebui să asigurăm tuturor neamu-rilor și tuturor indivizilor conclocuitori pe pământul românesc aceleași drep-turi și aceleași datoriți. Civilizațiunea care ne-a eliberat, pretinde dela noi respectul pentru danșă și ne obligă să prăbușim în noi nostru stat orice privilegiu și să statorim ca fundament al acestui stat munca și răsplata ei integrală.

Înaintașii noștri pe Câmpul Lu-bertății în 1848 au hotărât așa: «Nați-unea romană depune jurământ de credință cătră împăratul, cătră patrie și cătră națiunea română». Împăratul ne-a înșelat (așa-i), patria ne-a ferecat și ne-am trezit că numai credința în noi înși-ne, în neamul nostru româ-nesc ne poate mântui. Să jurăm credință de aci înainte numai națiunii române, dar tot atunci să jurăm credință tare civilizațiunei umane. Cătă vreme vom păstra aceste credințe, neamul nostru va trăi, se va întări și fericiri vor fi urmașii noștri până la sfârșitul veacurilor.

La lumina celor expuse până aci, din încredințarea și în nemele marcului sfat al națiunii române din Ungaria, Banat și Transilvania rog Mărita adu-nare națională să binevoiască a primi și a enunța ca ale sale următoarele hotărâri:

(Va urma) B. I. P. 1914